

VAD ÄR EN RÄTTIGHET VÄRD OM MAN INTE KAN SKYDDA DEN?

PLAGIERING INOM
SVENSK MÖBELINDUSTRI

Huvudkontor, Stockholm

Besöksadress: Storgatan 19
Adress: Box 55525, 102 04 Stockholm
Telefon: 07-762 72 50
Fax: 08-762 72 24
E-post: info@tmf.se
www.tmf.se

Falun

Besöksadress: Ölandsgatan 6
Adress: Box 1958, 791 19 Falun
Telefon: 023-580 00
Fax: 023-581 59

Jönköping

Besöksadress: Skolgatan 4
Adress: Box 445, 551 16 Jönköping
Telefon: 036-30 32 00
Fax: 036-30 32 99

Malmö

Besöksadress: Jörgen Kocksgatan 1B
Adress: Box 186, 201 21 Malmö
Telefon: 040-35 26 14
Fax: 040-23 33 82

Umeå

Besöksadress: Brogatan 4
Adress: Brogatan 4, 903 25 Umeå
Telefon: 090-71 82 76
Fax: 090-77 43 50

Växjö

Besöksadress: Kungsgatan 1B
Adress: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö
Telefon: 0470-74 84 00
Fax: 0470-74 84 99

TMF – Trä- och Möbelföretagen – är bransch- och arbetsgivarorganisation för hela möbelindustrin och den träförädlade industrin i Sverige, och företräder ca 750 medlemsföretag med över 30 000 anställda.

Organisationens uppgift är att stärka företagens konkurrenskraft och verka för medlemsföretagens tillväxt. I samverkan med företagen arbetar TMF med näringspolitik, branschutvecklingsfrågor samt arbetsgivarfrågor.

TMF är en av 48 medlemsorganisationer inom Svenskt Näringsliv.

EN INDUSTRI ATT VARA STOLT ÖVER

Sveriges möbelindustri växte fram ur en gedigen hantverkstradition vid förra sekelskiftet och är idag en modern och effektiv industri med internationellt efterfrågade produkter. Man producerar möbler för såväl hem, utemiljöer, kontor som offentliga miljöer, vilka sprids över hela världen.

Det svenska formspråket har blivit världsberömt och producenterna är kända för att skapa möbler vars starka formgivning går hand i hand med kvalitet och funktion. Svenska möbeltillverkare ligger i framkant när det gäller ny design och innovationer, och har en stark konkurrenskraft på den globala marknaden.

Med högt ställda krav på arbetsförhållanden, kvalitet och miljö placerar sig dessutom den industrin i täten när det gäller hållbar möbelproduktion.

Totalt har Sverige drygt 800 möbelföretag med mer än en anställd, och cirka 14 000 personer anställda. De allra flesta finns i södra delen av Sverige, bl.a. i Småland, Västra Götaland och Skåne, och merparten av företagen är små lokala producenter. Det har dock även växt fram omfattande processindustrier som exporterar världen över. Produktionen uppgick 2010 till totalt 21,5 miljarder kronor, varav exporten stod för 14,9 miljarder kronor vilket motsvarar ca 70 %.

Stolen Mayflower tillverkad av svenska Materia

Foto: Materia

INDUSTRIN IDAG

Möbelindustrin har genomgått stora förändringar i takt med modernisering, industrialism och globalisering under ett drygt sekel, vilket möjliggjort effektivisering, innovationer och storskalighet. Liksom i andra branscher har internet bidragit mycket starkt till utvecklingen. Nya kommunikations-, marknadsförings- och försäljningskanaler har öppnats upp och vi har blivit mer oberoende av tid och rum i vår interaktion och konsumtion vilket gynnar företagsverksamheten.

Parallellt med framstegen har dock möbelbranschen ställts inför nya utmaningar. Konkurrensen växer sig allt större tack vare ökad import av möbler. Den åldrande arbetskraften är svår att ersätta på grund av bristen på ny kvalificerad personal. Subventionerad biomassaproduktion försvårar träskiveindustrins råvaruförsörjning, vilket följaktligen påverkar möbelindustrin negativt genom minskad tillgång och höga priser.

Ytterligare ett växande problem företagen tvingas handskas med är möbelkopieringen som tilltagit markant de senaste åren, mycket tack vare internet. Tillgängligheten på kopior ökar och de som tillverkar kopiorna får tack vare de nya mediekanalerna lättare att bedriva sin verksamhet.

Följande rapport har tagits fram för att beskriva kopieringen samt belysa dess omfattning och konsekvenser för möbelbranschen. Den baseras på en enkätundersökning genomförd under maj 2011, bland de av TMFs medlemsföretag som är verksamma inom möbelbranschen.

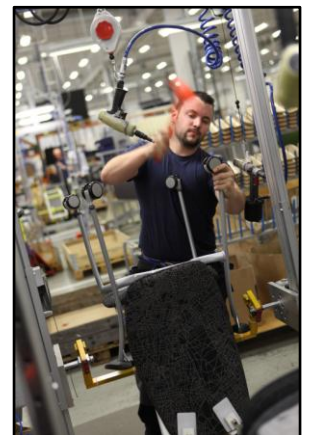

Foto: Kinnarps

600 miljarder dollar beräknas förfalskningsindustrin omsätta årligen runt om i världen.

5-7% av världshandeln är den andel som handeln med piratkopierade produkter motsvarar.

250 miljoner Euro beräknas förfalskningsindustrin omsätta årligen inom EU.

118 miljoner varor stoppades av de europeiska tullmyndigheterna år 2009, varav cirka 17 miljoner av dessa ansågs direkt farliga för konsumenterna.

41,4 miljoner kronor är värdet av de varor som stoppades av de svenska Tullverket förra året.

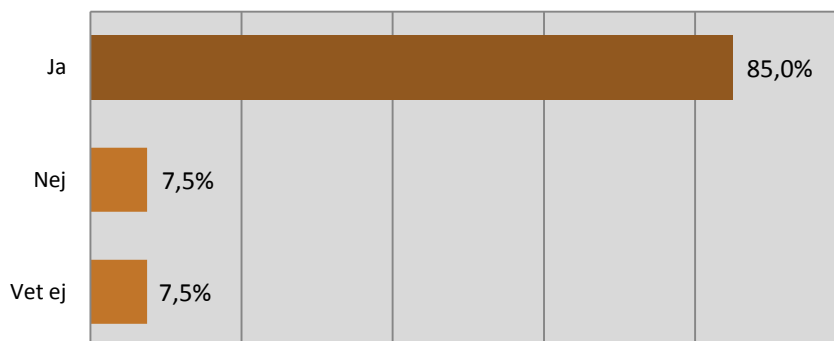
100 000 arbetstillfällen beräknas gå förlorade årligen inom EU.

Källor: European Commission
Taxation and Customs
Union, IACC, ICC, Tullverket

KOPIERING I MÖBELBRANSCHEN

Det uppskattas att den totala världshandeln med falska artiklar i alla branscher uppgår till tusentals miljarder kronor varje år. Bara de senaste åren har svenska tullens beslag av förfalskade eller piratkopierade produkter ökat med 1000 procent! Problemen finns i alla branscher som tillverkar produkter, däribland möbelbranschen.

Diagram 1. Andelen företag som råkat ut för misstänkta fall av kopiering

VARIFRÅN KOMMER KOPIORNA?

De som beställer eller producerar kopior av svenska möbler är allt från skandinaviska möbelproducenter till organiserad brottslighet som beställer piratkopior från bland annat Kina.

Vad gäller marknaden 'möbler för offentlig miljö' så förekommer det att återförsäljare beställer kopior av sina leverantörers möbler för att tillgodose sina kunders önskemål, men utan att betala och fakturera priset för originalmöblen. Beställningarna går till inredningssnickerier, både inom och utom Sverige, och kopiorna kan hamna i såväl privatägda organisationer som hos statliga myndigheter. Återförsäljarna är få och har en stark ställning, vilket gör det svårt för möbelleverantörerna att ställa ultimatum och dra tillbaka sina möbler.

svensk möbelproducent
europeisk producent
återförsäljare
icke europeisk producent
snickeri
beställande kund
leverantör
webbshop

Källor till kopior av svenska möbler

På konsumentens sida förekommer det att svenska möbelproducenter kopierar sina konkurrenters produkter för sedan att marknadsföra dem under ett eget varumärke. Likaså finns det återförsäljare som säljer kopior tillverkade i Sverige eller utomlands, som marknadsförs som original eller under ett annat varumärke.

http://www

Det har på senare år skett en tydlig ökning i tillgången på möbelkopior genom webbutiker som säljer dessa. Vissa utnyttjar snäva kryphål i lagstiftningen och säljer kopior som tillverkats utan licens av, eller på beställning av, företaget själva. Andra webbutiker tar ett annat grepp på handeln med kopior och ger sken av att sälja original, medan ytterligare andra säljer möbler "inspirerade av" original.

Dessa typer av verksamheter har börjat locka till sig kapital från investerare och växer sig idag allt starkare på marknaden.

Ett stort problem för möbelbranschen är att det råder olika immaterialrättsliga regler inom EU. I Sverige gäller upphovsrätten 75 år efter upphovsmannens död. I exempelvis Storbritannien gäller upphovsrätten från att en produkt kommit på marknaden och 25 år framåt. Detta utnyttjas av webbutiker som förlägger sin verksamhet till länder med en lagstiftning som passar ändamålen.

Handeln med kopior kan alltså se mycket olika ut, men oavsett tillvägagångssätt så är det ett faktum att kopior säljer. En ökande tillgång på marknaden gör det allt svårare för den enskilde konsumenten att förstå vad som är kopior och vilka konsekvenser ett köp får. Utbredningen bidrar dessutom till att rättfärdiga kopiorna och idag belyser till och med trendsättande inredningstidningar frågan som en lyx/budgetproblematik.

68%

av företagen anser att utbredningen av en tillåtande attityd är en av de allvarligaste konsekvenserna av kopieringen

IMMATERIALRÄTTSKOMPETENS

Immaterialrätt

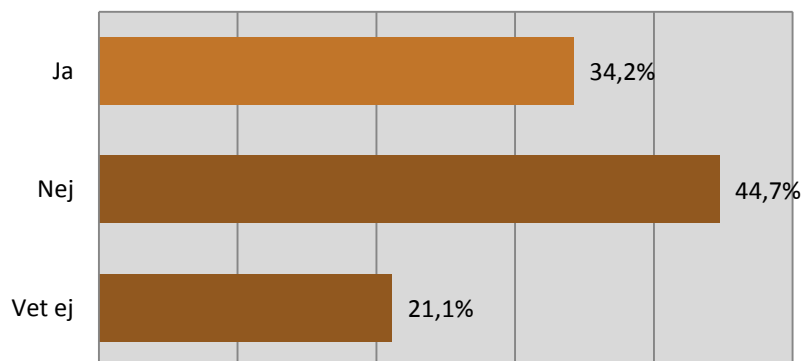
kan sammanfattas som en persons eller företags rätt till ett konstverk, en uppfinning eller annat intellektuellt skapande. I immaterialrättens område ingår bl.a. upphovsrätt, patenträtt, mönsterrätt och varumärkesrätt.

Varumärkesintrång är ett exempel på brott. Brott mot immaterialrätten är ofta gränsöverskridande och beräknas omsätta stora belopp.

Källa: Åklagarmyndigheten

Kunskapen inom immaterialrättsområdet hos producenterna är generellt låg, vilket resulterar i att möbelföretagen oftast inte har möjlighet att arbeta förebyggande mot piratkopiering.

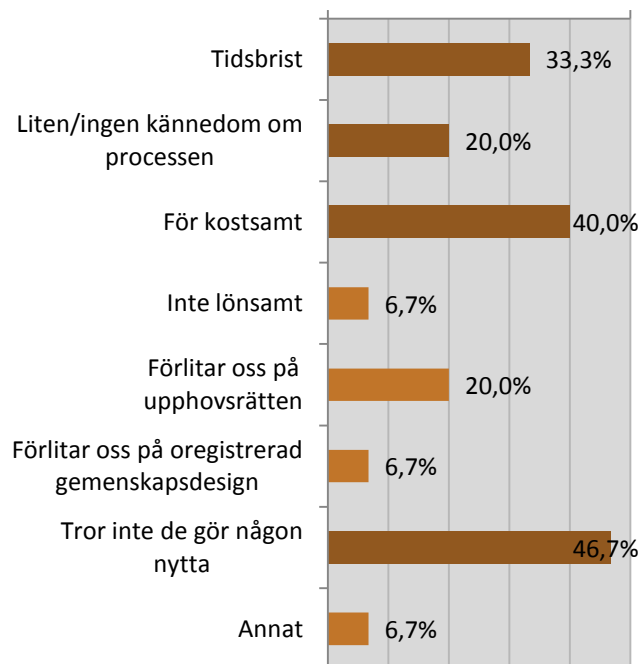
Diagram 2. Andel företag som känner till, inte känner till, eller är osäkra på skyddsalternativ mot kopiering

En nordisk version av OECD-rapporten "SME Innovation and Management of Intellectual Assets in Selected Creative and Manufacturing Industries"ⁱⁱ pekar på att bristen på kunskap inom immaterialrättsområdet inom kreativa näringar i Norden är ett stort problem. Majoriteten av små och medelstora företag inom det kreativa området känner inte till vilka rättigheter de kan åberopa, och hur de immaterialrättsliga skydden uppnås. Tendensen är densamma inom den svenska möbelbranschen.

TMFs enkät visar att företagen avstår att skydda sina produkter med de alternativ som finns främst på grund av tidsbrist, bristande kännedom om hur det går till, kostnader, såväl som tveksamhet till om rättigheterna gör någon nytta.

Problemet med bristen på kunskap är inte självklart enkel att lösa. Många små och medelstora företag saknar de resurser som krävs för att konsultera juridiska rådgivare eller andra experter i frågor som gäller anskaffande av rättigheter samt vid misstanke om intrång.

Diagram 3. Skäl till varför företagen inte nyttjar de skyddsalternativ som finns.

Dessa externa parter är icke-oberoende och har inte alla gånger en oberoende affärsmässig rådgivning, vilket gör att ärenden riskerar att bli dyra. Flertalet företag saknar även resurser till att skaffa sig kunskapen internt.

I OECD-rapporten påpekas att företagen till följd av kostnaderna och bristen på kunskap som bäst gör enstaka nedslag på immaterialrättsområdet, och sällan lägger en långsiktig strategi för hur man ska arbeta för att skydda sina intellektuella tillgångar. Samma mönster går att urskilja bland de svenska möbelföretagen.

76 %

av företagen har inte fattat strategiska beslut om att prioritera immaterialrättsliga frågor.

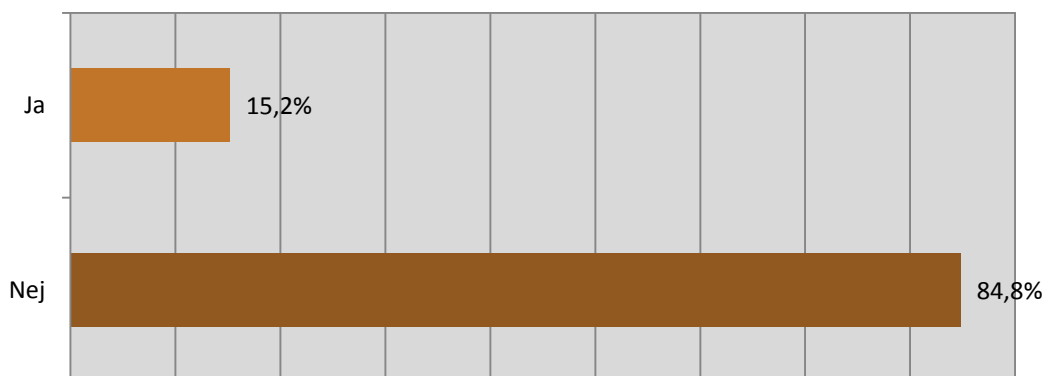
LAGAR OCH RÄTTIGHETER

Svensk immaterialrättslagstiftning är i stort sett densamma som i övriga Europa och vi har under lång tid haft fokus på att rättighetsinnehavare ska kunna skydda sina immateriella tillgångar. Vi har väl fungerande regelverk för t.ex. patent, varumärken och design, och medvetenheten om behovet av att skydda sina tillgångar har ökat. Att ha en rättighet och att kunna försvara den är dock två olika saker.

”[...] tvisterna har endera lösts genom överenskommelse eller genom att vi tvingats lägga ner vår talan i brist på framkomliga vägar juridiskt. Min personliga uppfattning är att det är väldigt svårt att hävda immateriella rättigheter.”

VD för svenskt möbelföretag

Diagram 4. Andel företag som vidtagit respektive inte vidtagit rättsliga åtgärder vid misstänkta fall av kopiering.

Över 60 %

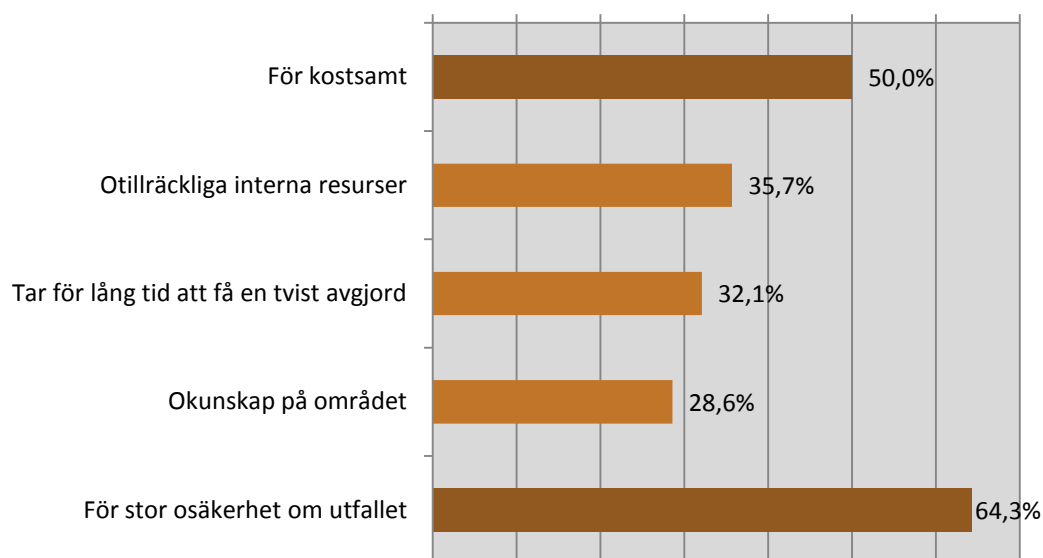
av de företag som tidigare vidtagit rättsliga åtgärder är tveksamma till att göra det igen

Sedan 1 januari 2010 finns en gemensam organisation mellan svensk polis och åklagare för bekämpning av immaterialrättsliga brott.ⁱⁱⁱ Men immaterialrättsfrågor hanteras fortfarande av vanliga domstolar och de domare som dömer målen har ofta ingen specialkompetens på området. Detta kan bidra till att processen blir utdragen och att utfallet i ett mål är väldigt svårt att förutsäga. Att driva ett mål är dessutom ofta förenat med stora kostnader, och dessa förutsättningar gör att svenska företag tvekar att driva rättsprocesser i samband med misstänkta intrång.

85% av de företag som misstänkt att de utsatts för kopiering har avstått att vidta rättsliga åtgärder. Enkätsvaren visar att det framförallt beror på höga kostnader och osäkerhet om utfallet.

OECD-rapporten pekar på att situationen är densamma i hela Norden, och att framförallt kostnaden är ett problem. 45% av respondenterna i den nordiska undersökningen upplever att kostnaderna utgör ett hinder för användningen av immateriella rättigheter.

Diagram 5. Skäl till varför företagen väljer att inte vidta rättsliga åtgärder.

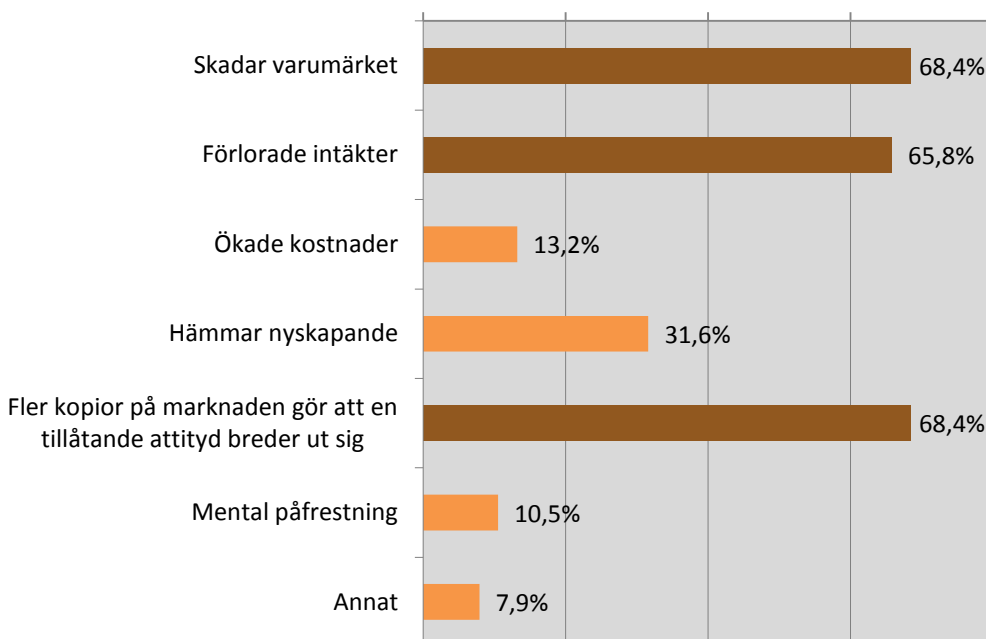

KONSEKVENSER AV KOPIERING

FÖRETAGEN

Svenska möbelföretag investerar mycket resurser i form av kunskap, tid och pengar i design, produktutveckling och marknadsföring. För det enskilda företag som drabbas av kopiering blir konsekvenserna stora. En kopia som kommer på marknaden åker snålskjuts på den autentiska producenten och produkten och stjälar inkomster. Företaget riskerar förutom att förlora intäkter, att få sitt varumärke och goda rykte skadat, och att drabbas av en sinande innovationskraft.

Diagram 6. De konsekvenser av kopiering som företagen upplever som de mest allvarliga.

Flera av företagen påpekar att de försöker undvika att bli kopierade genom att ta fram möbler som är svåra att efterlikna. Att producenterna känner ett behov att anpassa sina möbler efter plagiatorerna tyder på att något inte står rätt till. Risken är att företagen blir kreativt hämmade, vilket är allvarligt för en bransch som präglas av idérikedom och skapande.

”Vi, såväl som andra, försöker undvika design som är för enkel att kopiera.”

VD för svenskt möbelföretag

Konsekvenser av kopiering

Skadade varumärken

Färre innovationer

Exportunderskott

Förlorade skatteintäkter

Färre företag

Förlorade arbetstillfällen

Avstannad produkt- och verksamhetsutveckling

Förlorade kunder

Miljöförstöring

Brott mot arbetsrätt

Hälsorisker

Eskalerad utbredning genom rättfärdigande

Brustet förtroende för rättsystemet

STAT OCH SAMHÄLLE

Företag som blir utsatta för kopiering kan välja att driva rättsprocess, men många är tveksamma till att göra detta på grund av tidsåtgången, de stora kostnaderna och osäkerheten om utfallet. Det icke tillfredsställande rättssystemet får konsekvenser. Förtroendet för immaterialrätts- och domstolssystemet påverkas negativt för det första.

För det andra tvingas innovatörer, uppfinnare och företagare som trots allt väljer att driva rättsprocess att lägga ned omfattande ekonomiska och personella resurser på tvisten istället för på sin verksamhet. Samhället går därmed miste om nya innovationer, produkt- och verksamhetsutveckling, nya företag och viktiga skatteintäkter.

I ett vidare perspektiv leder kopieringen till exportunderskott på grund av förlorad försäljning vilket skapar inkomstförluster för stat och samhälle, samt förlorade arbetstillfällen i drabbade företag.

ANSTÄLLDA

Tillverkningen av kopior kan leda till brott mot arbetsrätten när produktionen sker under icke-reglerade former i illegala fabriker och verkstäder. Det förekommer barnarbete, undermåliga arbetsförhållanden och utnyttjande av människor vid viss tillverkning av kopior.

ANVÄNDARE

Det finns risk att kopierade produkter håller mycket dålig standard. Kvalitetskontrollerna kan brista eller ibland saknas helt. Tveksamt framställda kopior kan i värsta fall innebära en hälsofara för användaren på grund av dålig kvalitet eller hälsofarliga delar.

KOPPLING TILL BROTTSLIG VERKSAMHET

Handeln med kopior är lukrativ och har i vissa fall direkta eller indirekta kopplingar till brottslig verksamhet. Handeln med kopior kan t.ex. utnyttjas för penningtvätt, och till att finansiera annan illegal verksamhet.

SÅ KAN VI LÖSA PROBLEMEN

Arbetet mot kopiorna kräver krafttag. Om ingenting görs åt kopieringen riskerar vi att förlora den värdefulla innovations- och entreprenörskraft som präglar svensk möbelindustri.

SPECIALDOMSTOL FÖR IMMATERIALRÄTT

Det måste vara värt att lättare ta strid för immateriella tillgångar när det behövs. En specialdomstol för immaterialrätt som samlar expertis på området skulle kunna förkorta rättsprocesserna. På så sätt kan företagen lägga sina resurser där de gör nytta och ägna sig åt utveckling av sin verksamhet och sina produkter.

ALTERNATIV TVISTLÖSNING

Det bör skapas bättre möjligheter för alternativ tvistlösning, i vid bemärkelse, såväl vid allmänna domstolar och myndigheter som i form av fristående initiativ. Genom alternativ som underlättar tvistlösning utan att det behöver innebära en fullgången rättsprocess i domstol, skulle fler företag kunna motarbeta kopiorna, samt frigöra resurser till verksamheten.

ENHETLIG EUROPEISK LAGSTIFTNING FÖR IMMATERIALRÄTT

Genom enhetlig lagstiftning inom hela EU skulle det immaterialrättsliga området kunna bli tydligare för alla intressenter, från företag till konsumenter. Juristernas arbete skulle dessutom förenklas.

UTBILDA INOM IMMATERIALRÄTT - SKYDDA SVENSK INNOVATIONSKRAFT

Immaterialrättskunskap bör ingå som en grundläggande del i utbildningar med inriktning sig på kreativa näringar som möbelindustrin. På så sätt kan kunskapen få en naturlig spridning ut i svenska företag.

MEDVETEN MARKNAD

Debatten om kopiorna måste breddas för att involvera samtliga led inom möbelmarknaden, från underleverantörer till konsumenter. En medvetenhet om kopieringen och dess konsekvenser i samtliga led är viktigt för att kunna bekämpa problemen. Bristen på kunskap leder till ogenomtänkta beslut som hade kunnat undvikas genom upplysta intressenter.

ENKÄTUNDERSÖKNINGEN

TMFs enkätundersökning genomfördes under maj 2011 som en webbundersökning. 112 personer (VD) på lika många möbelföretag mottog enkäten. Andelen svarande var 36 % under de 11 dagar som undersökningen pågick. Formuläret bestod av envals- och flervalsfrågor samt helt öppna frågor.

För att få tillgång till undersökningen i sin helhet kontakta TMF via info@tmf.se.

ⁱ <http://www.icc-ccs.org/home/cib>

ⁱⁱ http://www.kreanord.org/_files/_rapport_Rapporter//49513_IPR%20report%20Nordic%20Countries.pdf

ⁱⁱⁱ <http://www.aklagare.se/Media/Nyhetsarkiv/Pressmeddelande-Gemensam-organisation-for-bekampning-av-immaterialrattsbrott/>, 2011-06-21